

ται. ἀλλὰ φιλανθρωπότερόν ἐστι, καὶ πλατύτερον ἐκτείναι τὴν αὐτὴν τοῦ νόμου εὐμένειαν ἐν πᾶσι τοῖς θεμασίν, ἐν οἷς τὰ παλαιὰ νόμιμα τρέχειν μὲν χρονίους παραγραφὰς κατὰ τῶν ἐλαττόνων συνεχώρησαν, διὰ δὲ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως αὐτοῖς ἐβοήθουν, ταύτας αὐτῶ τῷ νομίμῳ μὴ τρέχειν· βέλτιον γὰρ ἐστίν, ἀκέραια τὰ δίκαια αὐτῶν φυλάττεσθαι, ἢ περὶ μετὰ τὸ τραυματισθῆναι τὴν αἰτίαν τῆς θεραπείας ἐπιζητεῖν. δηλαδή τῆς παραγραφῆς x) τῶν τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ καταστάσει μενούσης.

TITULOS ΚΔ'.

Οἱ τινες y) εἰς ὀλόκληρον ἀποκαθίστασθαι οὐ δύνανται.

α'. z) Ἐν μὲν τῇ διασκέψει τοῦ διαγινώσκοντος τὰ περὶ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως εἶναι χρὴ ταῦτα, μὴ ποτε οὕτος, ὅς ἐαυτὸν ἐλάττω ὄντα τοῖς ἐνιαυτοῖς βεβλαμμένον a) εἶναι λέγει, ἐπιμελῆς οἰκοδεσπότης ἐγένετο καὶ ἐν διοικήσει δημοσίοις ἤτοι πράξεσιν ἐπιμελῆ ἐαυτὸν ἀπέδειξεν, ἵνα τοῦτον ὀλισθῆσαι διὰ τῆς ἡλικίας πιθανὸν μὴ εἴη. ἐὰν δὲ τῆς αἰτίας διαγινωσκομένης περιγεγραμμένος εὐρεθῆι, διὰ τοῦτο μόνον ὡσανεὶ παραγραφῇ τινὶ ἐκ τῆς εἰσθυίας b) ἀποκινεῖσθαι οὐκ ὀφείλει, ὅτι κατεπειγουσῶν τῶν τῆς πατρὸς χρεῶν ἐλάττων ὢν τῶν εἰσοσιπέντε ἐνιαυτῶν βουλευτῆς ἐχειροτονήθη, ἢ τῆς φυτευτέας ἀπογονῆς τῇ τῶν παίδων ἀναγωγῇ προενοήσατο.

β'. Ὅποτε παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἡμιβιάλλετο, εἰ ἄρα οἱ παῖδες τοὺς πατέρας τοὺς ἰδίους, ἢ ἀπέλευθεροι τοὺς πάτρωνας εἰς μέμψιν καταγαγεῖν δύνανται, ὡς μὴ ὀρθῶς περὶ αὐτοὺς ἀναστραφέντας· καὶ τινες ἐνόμιζον, μηδεμίαν εἶναι κατὰ τῶν τοιούτων προσώπων ἀποκατάστασιν, τοῦ βάρους τοῦ φυσικοῦ, ἢ τῆς πατρωνικῆς τιμῆς τῇ τοιαύτῃ προπετεῖᾳ ἐναντιουμένης, εἰ μὴ ἄρα ἢ ἀπὸ μεγάλης αἰτίας ἢ κατὰ ἀσχοῦ αὐτῶν προσώπων· ἄλλοι δὲ τὴν μὲν τῶν προσώπων ἤτοι τῆς αἰτίας διάσφιζιν καταπιυστέαν εἶναι ἔκριναν, τότε δὲ μόνον δοτέαν εἶναι τὴν ἀποκατάστασιν ἐνόμισαν, ὅτε ἐλάττω ἐκ τῆς οἰκίας ἀπλόγητος ἐαυτὸν ἀπατηθέντα, οὐκ ἀπὸ δόλου τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ πάτρωνος περιγραφέντα εἶναι λέγει· ὅπερ, ἵνα μὲν ἐν πᾶσιν ἢ τιμῇ τοῖς πατράσι καὶ τῷ πάτρωνι ἢ τῇ πατρωνίᾳ ἀκέραιος καὶ ἄδικοτος, θεσπίζομεν c) μηδενὶ τρόπῳ μηδὲ κατὰ πατέρων ἐκατέρας φύσεως, μήτε κατὰ πάτρωνος ἢ πατρωνίσεως δίδοσθαι ἀποκατάστασιν d). ἐπειδὴ ἀναμφίβολόν e) ἐστίν, καὶ αὐτὰ τὰ πρόσωπα ἀσφαλίζεσθαι, ἵνα μηδὲν f) τῇ ἰδίᾳ ἐπολήψῃ ἐναντίον γένηται.

est, et latius eandem legis benevolentiam extendere in omnibus casibus, in quibus vetera iura currere quidem temporales praescriptiones adversus minores con- cesserunt, per in integrum autem restitutionem eis subveniebant, eas ipso iure non currere: melius etenim est, intacta eorum iura servari, quam post causam vulneratam remedium quaerere: videlicet exceptione triginta et quadraginta annorum in suo statu remanente.

TITULUS XXIV.

Qui in integrum restitui non possunt.

I. In consilio quidem cognoscentis de restitutione in integrum haec esse oportet, num is, qui se minore annis laesum esse dicit, diligens paterfamilias fuerit, administrationibusque publicis sive actibus industrium se docuerit, ut lapsus eum per aetatem verisimile non sit. Verum si causa cognita circumventus deprehendatur, propter hoc solum veluti praescriptione quadam a solito auxilio removeri non debet, quod urgentibus patriae necessitatibus decurio minor annis vigintiquinque creatus sit, vel propagandae soboli liberorum educatione prospexerit.

L. 1.
C. II. 42.

II. Cum apud veteres dubitabatur, an liberi parentes suos, vel liberti patronos in querimoniam deducere possint, quasi non rite in eos versatos: et quidam existimabant, nullam esse contra huiusmodi personas in integrum restitutionem, pondere naturali vel patronali reverentia huiusmodi petulantiae refragante, nisi vel ex magna causa, vel adversus turpem eorum personam: alii autem personarum quidem vel causae distinctionem respiciendam esse censuerunt, tunc autem tantummodo dandam esse restitutionem putaverunt, cum minor ex sua simplicitate se deceptum, non ex dolo patris vel patroni circumscriptum esse diceret: quod, ut maneat in omnibus honor parentibus et patrono vel patronae illibatus atque intactus, sancimus, nullo modo neque adversus parentes utriusque sexus, neque adversus patronum vel patronam dari restitutionem: cum procul dubio est, etiam ipsas personas cavere, ne quid suae opinioni contrarium existat.

L. 2.
C. eod.

x) Fabr. τῆς παραγραφῆς — μενούσῶν. Sed necessario legendum μενούσης, aut si retinere μενούσῶν velis, τῶν παραγραφῶν. y) τινες deest apud Theod. et in indice titulorum Coisliniano. z) Theod. hanc epitomen habet: Ἐν τῇ ἀποκατάσει τῆς αἰτίας διαγινωσκομένης κατὰ πρόληψιν οὐκ ἀποκαθίσταται ὁ ἐπιμελῆς καὶ συνετός ἐκ τε τῶν ἰδίων ἐκ τε δημοσίων φαινόμενος πράξεων. εἰ μὲντοι προφανῆς εἴη ἢ βλάβη, τότε, κἂν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἐπιμελέστατος ἦν, ἢ βουλευτῆς, ἢ παῖδας ἔχων, ἀποκαθίσταται. a) Fabr. βεβλαμμένον. b) Supplendum est βοηθείας. c) Inde a θεσπίζομεν cap. 2. exhibet Theod. Quae praecedunt, desiderantur apud eum. d) Theod. addit: καὶ γὰρ ἢ τῶν προσώπων αἰδώς πᾶσαν αὐτοῖς ἀποκλείει ἀποκατάστασιν. Haec pro genuino Basilicorum textu habenda sunt, quum habeant, quae in textu Codicis iis respondeant. Fabrotus in versione horum verborum sententiam reddidit, licet in textu graeco apud eum desiderentur. e) ἀναμφίβολον reposui ex Theodoro pro ἀμφίβολον, quod habet Fabr. Nam in textu latino est: cum procul dubio sit. f) Theod. μηδέ.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΕ'.

Ἐὰν ἦττων μείζονα ἑαυτὸν εἶπῃ, ἢ ἀποδειχθῇ.

L. 1.
C. II. 43. α'. Μετὰ γυναικὸς τινος ἐλάττωτος οὐσης τῶν εικοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἠβούλετό τις συναλλάξαι, καὶ θέλων ἀσφαλέστερον ποιῆσαι τὸ συναλλάγμα, ὡς δῆθεν πρὸς τελείαν γυναῖκα πραττόμενον, ἤνεγκεν αὐτῇ ἀπογραφὴν τῆς δῆθεν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἐν ᾗ ἀπεγράφατο τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔτρωχεν αὐτὴ γεννηθεῖσα. ἦν δὲ ψευδὴς αὐτῇ ἡ ἀπογραφὴ, καὶ συναρπάσας αὐτὴν καὶ συμπίσας, ὅτι μείζων ἐστὶ τῶν εικοσιπέντε ἐνιαυτῶν, παρεσκύασεν αὐτὴν καὶ παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας πρᾶξαι τὴν λεγομένην τελειότητα καὶ ἀποδείξαι τὴν ἰδίαν ἡλικίαν ὡς μείζονα. εἰδώσει γὰρ οἱ βουλόμενοι τὰ τῶν τελείων πράττειν εἰσέναι καὶ παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας πράττειν τὴν λεγομένην τελειότητα, καὶ ἢ διὰ μαρτύρων ἢ διὰ δικαιωμάτων τινῶν ἀποδεικνύντες τῷ ἄρχοντι, ὅτι τελειοὶ εἰσι, πορίζεσθαι ψήφους δικαστικῆς, ἐπιτροπεύσας αὐτοῖς τὰ τῶν τελείων πράττειν. ἀλλ' αὐτῇ ἢ γυνὴ ἐν αὐτῷ τῷ συναλλάγματι περιγραφείσα, ὅπερ ἔθετο μετὰ τοῦ ἀπατήσαντος αὐτὴν, ἢ ἐν ἄλλοις τισὶν ἠβούλετο αἰτῆσαι τὴν ἀποκατάστασιν. καὶ ἀντιτίθεισαν αὐτῇ τινες, ὅτι ἀπὸς ἐπιδείξας τελειότητα παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας καὶ οὐκ ἔτι δύνασαι ὡς ἐλάττων αἰτῆσαι τὴν ἀποκατάστασιν. προσῆλθεν οὖν βασιλεῖ τὸ συμβῆν ἀφηγουμένη καὶ ἐξαιτούσα, τυχεῖν ἀποκαταστάσεως. καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς οὕτως. Ἐγὼ, ὅτε ἐλάττων ὑπῆρχες τῶν εικοσιπέντε ἐνιαυτῶν, δικαιωμάτων προσερχθέντων σοι, ὡσανεὶ τῶν σῶν ἀπογραφῶν, τὴν σὴν ἡλικίαν ὡσανεὶ μείζονα τῶν εικοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἀπατηθεῖσα^{β)} ἀπέδειξας, τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν εἰσὼ τοῦ ὠρισμένου χρόνου τοῖς νόμοις καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι σε τὴν ἡλικίαν, περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ τῆς ἐνόμου ἡλικίας κατὰ σοῦ πεπραγμένων^{γ)} ἐξαιτῆσαι παρ' ἐκείνου, ὃν τινος περὶ τούτου τοῦ πράγματός ἐστιν ἡ δικαιοδοσία, δύνασαι.

L. 2.
C. eod. β'. Νέος τις βουλόμενος ἴσως δανεῖσασθαι, καὶ εἰδὼς, ὅτι ἐλάττωνι αὐτῷ ὄντι σδδεις πιστεύει, ἀπατῆσαι βουλόμενος τὸν μέλλοντα συναλλάττειν αὐτῷ, διβεβαίωσατο, μείζονα ἑαυτὸν τῶν εικοσιπέντε ἐνιαυτῶν ὑπάρχειν, καὶ οὕτως δανεῖσατο. μετὰ τοῦτο δὲ ἀπαίτουμένος τὸ χρέος προσέφερε τὴν ἐλάττονα ἡλικίαν εἰς βοήθειαν ἑαυτοῦ. προσῆλθεν οὖν βασιλεῖ ὁ συναλλάξας τῷ νέῳ τούτῳ, καὶ πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἀντέγραψεν οὕτως. Ἐάν^{δ)} οὗτος, ὃς νῦν ἐλάττονα ἑαυτὸν διαβεβαίωται, κατὰ ἀπάτην τινὰ τῷ τῆς μείζονος ἡλικίας ψεύδει σε ἠπάτησε, κατὰ τὰ ὀρίσματα τῶν νόμων^{ε)} ὁπότε τοῖς^{ς)} πλανωμένοις, οὐκ ἔτι δὲ καὶ τοῖς ἀπατήσαντιν ἐλάττωσι τὰ δημόσια νόμιμα συνέρχονται, εἰς ἀκέραιον ἀποκαθίστασθαι οὐκ ὀφείλει.

L. 3.
C. eod. γ'.^{μ)} Ἐὰν εἰς περιγραφὴν^{ν)} τινος ὁ ἐλάττων τῶν εικοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἐσπούδασε μείζονα ἑαυτὸν διὰ τῆς οὐκίας θέας ἀποδείξαι, οὐ δύναται αἰτῆσαι τὴν ἀποκατάστασιν, ἐπειδὴ ἢ κακία αὐτοῦ ἀναπληροῖ τὸ τῆς ἡλικίας ἀτέλές^{ο)}. ἔάν δὲ κατὰ ἀδικίαν ἢ περιγραφὴν τοῦ ἰδίου διαδίδου τοῦτο γέρονε τὸ ἀποδειχθῆναι τὸν ἐλάττονα ὡς μείζονα, ἔτι ἔρωται ἢ φιλοτιμία τοῦ νόμου, ἥτις τοῖς ἐλάττωσι μετὰ διαγνώσεως τῆς αἰτίας

β) ἀπατηθεῖσα reposui pro ἀπατηθείσα quod habet Fabr. In Codice legitur: *decepta*. γ) πεπραγμένων legendum pro πεπραγμένων, quod habet Fabr. δ) Inde ab ἐάν οὗτος cap. 2. fere iisdem verbis exhibet Theod. ε) Theod. ὠρισμένα τῷ νόμῳ. ς) τοῖς omitit Theod. ζ) Theod. cap. 3. habet, licet mutilum. η) Theod. περιγραφὴν. θ) Hactenus Theod. Quae sequuntur usque ad verba μετὰ διαγνώσεως τῆς αἰτίας, apud eum desiderantur.

TITULUS XXV.

Si minor se maiorem dixerit, vel probatus fuerit.

I. Cum muliere quadam minore annis viginti-quinque quidam contrahere volebat, et cum firmiorem contractum facere vellet, quasi scilicet cum muliere maiore initum, obtulit ipsi professionem quandam patris videlicet eius, in qua diem adscripserat, quo nata erat. Erat autem falsa haec professio, eumque ei obrepisset et persuasisset, maiorem esse viginti-quinque annis, effecit, ut apud Praesidem provinciae probaret maiorem aetatem: solent enim, qui ea, quae maiorum sunt, agere volunt, adire et apud Praesidem provinciae aetatem perfectam probare, et postquam vel testibus, vel instrumentis docuerint, se maiores esse, impetrare decreta iudicialia, permittentia ipsis ea facere, quae maiorum sunt. Verum mulier in ipso contractu circumscripta, quem cum eo, qui ipsam decepit, iniit, vel in quibusdam aliis, restitutionem petere volebat. Obiiciebant ei quidam, iam semel eam perfectam aetatem apud Praesidem provinciae probasse, nec amplius tanquam maiorem restitutionem petere posse. Adiit igitur Imperatorem, rem gestam exponens, et restitutionem nancisci desiderans: ad eamque Imperator ita rescripsit: Si cum minor viginti-quinque annis esses, instrumentis prolatis tibi, quasi tuarum professionum, aetatem tuam quasi maiorem annis viginti-quinque decepta probasti, in integrum restitutionem intra statutum legibus tempus, etiam post impletam aetatem de omnibus intra legitimam aetatem adversus te gestis postulare apud eum, cuius de ea re iurisdictio est, potes.

II. Minor quidam cum forte mutuum pecuniam vellet accipere, sciretque, neminem sibi in minore aetate constituto crediturum, decipere volebat eum, quocum erat contracturus, et asseveravit, se maiorem esse annis viginti-quinque, atque ita pecuniam mutuum accepit. Postea cum debitum ab eo exigeretur, aetatem minorem in auxilium sui allegabat. Qui igitur cum hoc minore contraxerat, Imperatorem adiit, ad eumque Imperator ita rescripsit: Si is, qui nunc minorem se asseverat, fraude quadam maioris aetatis mendacio te deceperit, iuxta statuta iuris, cum errantibus, non etiam fallentibus minoribus publica iura subveniunt, in integrum restitui non debet.

III. Si alterius circumveniendi causa minor viginti-quinque annis maiorem se ad spectu suo probare laboraverit, restitutionem postulare non potest, quia malitia eius supplet id, quod aetati deest. Quodsi per iniuriam vel circumventionem adversarii sui hoc fuerit factum, ut minor maior esse probaretur, durat adhuc iuris beneficium, quod minoribus causa cognita succurrere solet. Aditus itaque Praeses provinciae,

συντρέχειν εἴωθε. προσελουσθεῖς τοιγαροῦν ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας καὶ τὰς ἀληθεῖς ἀποδείξεις τῆς ἡλικίας ἀναζητήσας, εἰ μὴ δόλον εὔρη παρὰ σοῦ γερόμενον καὶ ἑαυτὸν ἐλάττονα τότε εἶναι ἀποδείξεις, ἀποκαταστήσῃ σε εἰς ἀκέραιον προνοήσει μετὰ διαγνώσεως τῆς αἰτίας. Ἐὰν μὲντοι ^{ρ)}, φησὶν, ἐν συμβολαίῳ μετὰ ὄρκου μείζονα σεαυτὸν εἶναι διεβεβαίωσω ^{ρ)}, οὐκ ὀφείλεις ἀγνοεῖν, ἀποκεκλεισμένην σοι εἶναι τὴν τῆς ἀποκαταστάσεως βοήθειαν διὰ τὸν ὄρκον· εἰ μὴ φανερώς καὶ προδήλως δι' ἐγγράφων συμβολαίων παρὰ σοῦ προσφερομένων ^{ρ)}, οὐ μὴν διὰ μαρτύρων καταθέσεως σεαυτὸν ^{ρ)} ἐλάττονα εἶναι ἀποδείξεις. ταῦτα ὅπου ἐνεγράφη ^{ρ)} τῷ συμβολαίῳ μόνον ὁ ὄρκος, οὐ μὴν εἰ ^{ρ)} σωματικῶς καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὤμοσεν ὁ νεώτερος, ἑαυτὸν εἶναι μείζονα. ἐὰν μὲντοι, φησὶν, ὄντως ^{ρ)} ὁ ὄρκος σωματικῶς ἐδόθη παρὰ σοῦ, τουτέστιν αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ ἐπώμοσας ^{ρ)}, μείζονα σεαυτὸν εἶναι, μηδεμίαν σοι περιλειψθεῖσαι ^{ρ)}, βοήθειαν, προφανεστάτον νομίμων ἐστίν.

δ'. Ὑπεξουσίᾳ τις ἐλάττων ὢν τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν, ἀπατηθεὶς καὶ νομίσας, ἑαυτὸν μείζονα εἶναι, εἰσελθὼν παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας ἐπραξε τὴν λεγομένην τελειότητα· καὶ δῆθεν ἑαυτὸν ἀποδείξας μείζονα τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν, ἐπέτυχε καὶ διαλλακῆς τοῦτο ψηφισομένης, συναρπαγέντος καὶ τοῦ ὄρκου τῆς ἐπαρχίας καὶ μὴ ζητήσας τὴν ἀληθείαν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. καὶ μετὰ τοῦτο τοιαῦτα συναλλάγματα ἐπραξε πρὸς τινος, ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις περιεγράφη, ἐφ' αἷς καὶ οἱ ὑπεξουσίῳ δύνανται αἰτεῖν ἀποκατάστασιν. καὶ βουλόμενος ἀποκαταστήναι δέησιν ἐπιδέδεικε βασιλεῖ, ταῦτα ἀφηγησάμενος ἐν ταῖς οἰκείαις δέησεσι πρὸς τοῦτον τοῖνον ἀντιγράφη ὁ βασιλεὺς οὕτως· Ὅπό- τε ^{ρ)} περι ^{ρ)} τὸ ἀποδείξαι τῶν ἐνιαυτῶν σου τὸν ἀριθμὸν παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας πεπλανημένον σεαυτὸν ^{ρ)} εἶναι θεμιτίζεις, καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις αἰτίαις, ἐν αἷς περιεγράφης ^{ρ)}, καὶ τοῖς ὑπεξουσίῳ ἐλάττοσι συντρέχειν ἤρεσε, ταῦτα, ὅτινα ^{ρ)} ἐν τῇ δέησει σου συνήγαγες, τὸν ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας ἀναζητήσας συμπερεῖ- ὄς ^{ρ)} ἐὰν ἐν τῇ ἐξεισίῳ τῆς ἡλικίας σου ὑπονοηθῆναι σε πλαστῶς μείζονα εἶναι τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἐκ τοῦ φωτὸς τῶν ἀποδείξεων ἐπιγνώ, ὥσπερ εἰς πρόσωπον ἐλάττονος τῇ πίστει τῆς ἀληθείας ἀκολουθήσει· τουτέ- στιν, εὐρίσκων σε τῇ ἀληθείᾳ ἐλάττονα ^{ρ)} καὶ κατὰ πλάνην εἰρηκότα ἑαυτὸν μείζονα, ὡς τῇ ἀληθείᾳ ἐλάτ- τονι παρέξει σοι τὴν ἀποκατάστασιν ^{ρ)}.

ΤΙΤΛΟΣ Κς'.

Ἐὰν πολλάκις ἢ εἰς ὀλόκληρον ἀποκατάστα- σις ^{ρ)} αἰτηθῇ.

α'. Εἰ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀνθυπάτου τὴν καθ' ἑμῶν ἐνεχθεῖσαν ἐπεζητήσατε, εἰς ἀκέραιον ἀποκατα-

ρ) μὲντοι deest apud Theod. Inde ab ἐὰν ἐν συμβολαίῳ hoc caput habet Syn. p. 135. ρ) Theod. διαβεβαίωσω. Syn. ἐβεβαίωσω. ρ) Theod. προσφερομένων. Syn. φερομένων. ρ) Theod. ἑαυτὸν. ρ) Theod. ἐνεγράφη. ρ) εἰ deest apud Theod. et in Syn. ρ) οἶκος Theod. et Syn. ρ) Theod. et Syn. ἐπώμοσας. ρ) Theod. περιεγράφη. Sed supra η scriptum est α. ρ) Inde ab ὀπότε cap. 4. exhibet Theod. ρ) Theod. male παρὰ. α) Theod. σεαυτὸν. β) περιεγράφης e Theod. substitui pro περιγράφης, quod habet Fabr. γ) Theod. ἢ. δ) Theod. ὡς. ε) Reliqua usque ad finem in margine Theod. alia manu adscripta sunt. ρ) Post cap. 4. Theod. adhuc plura habet, quae in nostris Basilicis desiderantur. Sunt autem haec: Ἐὰν ἀπατηθεὶς ὁ ἐλάττων ἐκ τοῦ προσαγομένου οὐκ ἀληθῆς αὐτοῦ γενεσείδιον, εἴτε δὲ ἑαυτοῦ, εἴτε διὰ μαρτύρων ἐπραξας (leg. ἐπραξε) ὡς ἔθος παρὰ τῷ ἄρχοντι τὴν οἰκείαν τελειότητα, καὶ εἴτε πρὸς τὸν ἀπατήσαντα, εἴτε πρὸς ἄλλους συνήλαξε, δεικνύων τὴν ἀτελείαν ἀποκαθίσταται· εἰ μὲντοι συνήδη ἐν χρόνῳ τῆς ἀποδείξεως, οὐ βοηθεῖται. εἰ μὲν εἰς βλάβην ἐτέρου κινῶς μείζονα ἑαυτὸν ὁ ἐλάττων πολυτρόπως ἀπέδειξεν, οὐ βοηθεῖται, εἰς ἃ συναλλάξας ἐβλάβη. ἐὰν δὲ ἀπατηθεὶς τοῦτο ἐποίησεν, ἀποκαθίσταται. εἰ δὲ ἐν τῷ συμβολαίῳ ἐγραψεν, οὐκ ἐπώμοσας, οὐκ ἄλλως βοηθεῖται, εἰ μὴ διὰ συμβολαίων καὶ ἐγγράφων ἀποδείξει τὸ ἀτελές. εἰ δὲ σωματικῶς ὤμοσας (Theod. ὤμοσας) ἐξελεγχθεῖται, οὐδεμίαν βοήθειαν ὑπολείπεται· ἀγνώφως δὲ ὁμνῶν βοηθεῖται. Haec pro epitome cap. 1. 2. 3. h. t. habenda esse videntur, diversa a genuino constitutionum textu a Theodoro antea exhibito. ρ) Sic index titulorum Coislinianus. Fabr. et Theod. articulum ἢ ponunt post ὀλόκληρον.

veris aetatis probationibus examinatis, si dolum non repererit a te factum, ac te minorem tunc fuisse probaveris, causa cognita te in integrum restitui providebit. Si tamen, inquit, in instrumento per sacramentum maiorem te esse asseverasti, non ignorare debes, exclusum tibi esse restitutionis beneficium propter iusiurandum: nisi palam et evidenter ex scriptis instrumentis abs te prolatis, non autem per testium depositionem, te fuisse minorem ostenderit. Haec ubi tantum adscriptum est instrumento iusiurandum, non etiam si corporaliter ac reapse minor iuravit, se maiorem esse. Si tamen, inquit, vere sacramentum corporaliter a te praestitum sit, hoc est, revera iuraveris, te maiorem esse, nullum tibi superesse auxilium, manifestissimi iuris est.

IV. Filiusfamilias quidam minor annis vigintiquinque deceptus seque maiorem esse existimans, adito Praeside provinciae maiorem ac perfectam aetatem probavit. Cum igitur se maiorem annis vigintiquinque probasset, decretum etiam impetravit hoc confirmans, Praeside provinciae per obreptionem adito et aetate eius non vere aestimata: et postea eiusmodi contractus cum quibusdam iniiit, vel in eiusmodi causis circumscriptus est, in quibus etiam filiifamilias minores restitutionem postulare possunt. Cum autem restitui desideraret, preces obtulit Imperatori, his in suis precibus enarratis. Ad hunc igitur Imperator ita rescribit: Cum circa probandum annorum tuorum numerum apud Rectorem provinciae te errasse proponas, et in huiusmodi causis, in quibus circumventus es, etiam filiifamilias minoribus subveniri placuit, ea, quae in prece tua contulisti, Praesidem provinciae examinare convenit: qui si in aestimanda aetate tua maiorem annis vigintiquinque falsa opinione te praesumsisse ex probationum luce cognoverit, velut erga minoris personam fidem veri sequetur: hoc est, si te compererit revera minorem esse et per errorem te maiorem dixisse, tanquam revera minori restituti- nem tibi praebit.

L. 4. C. II. 43.

TITULUS XXVI.

Si saepius in integrum restitutio postuletur.

I. Contra sententiam Proconsulis contra vos latam si desiderastis in integrum restitui, nec obtinui-

L. I. C. II. 44.

στῆναι, καὶ οὐκ ἐνικήσατε, μάτην νῦν, ἵνα πάλιν αὐτῇ ἢ ζήτησις τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως κινηθεῖη, ἐπιζητήτε. καὶ ἐκκαλέσασθαι γὰρ ὠφείλετε, ἐὰν ὑμῖν ἢ ἀπόφασις ἀπήρθεσεν. ἐὰν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ ἐστέ, ἢ τινι συντρέχειν εἰώθαμεν, καὶ μὴ ἐκκαλεσαμένους ὑμῖν τὸ τῆς ἐκκλήτου δίκαιον ἀποκαθιστῶμεν.

L. 2.
C. II. 44.

β'.^{h)} Ἰνναϊκὸς ἀνήβου βουλευθείσης ἐπὶ τινι αἰτίᾳ λαβεῖν ἀποκατάστασιν, οἱ κουράτωρες αὐτῆς τὸ τῆς ἀποκαταστάσεως πράξαντες δικαστήριον, ἠττήθησαν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐφηβὸς γενομένη ἢ γυνὴ συνήφθη ἀνδρὶ. καὶ ὁ ταύτης ἀνὴρ προσῆλθε βασιλεῖ λέγων, ἔχειν αὐτὴν καινὰ δικαίωματα, καὶ παρακαλῶν, ἄνωθεν αὐτὴν τὸ τῆς ἀποκαταστάσεως πράξει δικαστήριον. ἀντιγράφει οὖν πρὸς τὸν ἀνδρὰ τῆς κόρης ἢ διατάξις, λέγει δὲ οὕτως· Εἰ καὶ τὰ μάλιστα οἱ κουράτωρες τῆς ἀνήβου ἠττήθησαν, ὅτε εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστήναι τὴν ἀνήβου ἐπέζητον, ὅμως ὅποτε καιναῖς δικαιολογίαις τὴν δίκην βοηθεῖσθαι δύνασθαι λέγεις, προσέλθωσιν οἱ κουράτωρες τῆς σῆς γαμετῆς, καὶ αἰτήσωσιν, ἵνα τὴν δίκην τῆς ἀποκαταστάσεως πράξωσιν. ὥστε οὖν τὸ εἰρημένον, τὴν τῆς ἀποκαταστάσεως δίκην ἐκ δευτέρου μὴ πράττεσθαι, τότε χρὴ νοεῖν, ὅταν μηδεμίας καινῆς δικαιολογίας ὁ νεώτερος εὑπορῆ· εἰ γὰρ καιναῖς ὠχύρωται δικαιολογίαις, δύναται κατὰ τὴν διατάξιν ταύτην καὶ ἐκ δευτέρου τὴν ἀποκατάστασιν αἰτεῖν.

L. 3.
C. eod.

γ'.ⁱ⁾ Ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ δίκῃ ἦτοι αἰτία ἐπιδεντεροῦμενον τὸ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως βοήθημα, εἰ μὴ καινὰ προσφέρονται δικαιολογίαι, μὴ νομίμως αἰτεῖσθαι, πολλάκις ἀντεγράφη.

TITΛΟΣ ΚΖ'.

Περὶ τῶν συγγνώμης ἡλικίας τετυχηκότων.

L. 1.
C. II. 45.

α'.^{b)} Ἐκείνους, οἵτινες συγγνώμην ἡλικίας εὐλήφασιν, εἰ εἰς ἦττον¹⁾ ἐπιτηδείως, τουτέστιν, ἐπιβλαβῶς τὰ οἰκεῖα πράγματα διοικεῖν δόξουσι, τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως τὴν βοήθειαν λαμβάνειν μὴ δύνασθαι, φανερώτατόν ἐστιν· ἵνα μὴ ὁ μετὰ τούτων συναλλάττων τῇ βασιλικῇ ἀδελφείᾳ περιγεγραμμένος εἶναι δόξη.

L. 2.
C. eod.

β'.^{m)} Πάντες οἱ νεώτεροι, οἵτινες τῇ τιμότητι τῶν τρόπων ἐδεδωμένοι τὸν πατρῶον καρπὸν ἦτοι τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἢ τῶν πάππων τὰς περιουσίας κυβερνήσαι ἦτοι διοικῆσαι ἐπιθυμοῦσι, καὶ περὶ τούτου βασιλικῆς βοήθειας χρῆζειν ἤρξαντο, οὕτω δὴ ταύτην τῆς ἡλικίας συγγνώμην ἐξαιτεῖν καὶ λαμβάνειν τολμάτωσαν, ὅτε τοῦ εἰκοστοῦ ἐνιαυτοῦ τοὺς δρόμους ἐπλήρωσαν· οὕτως, ἵνα μετὰ τὸ ἐπιτυχεῖν τῆς συγγνώμης τῆς ἡλικίας αὐτοὶ οὕτω δι' ἐαυτῶν τὴν βασιλικὴν φιλοτιμίαν διδάσκοντες ἦτοι ἐμφανίζοντες μὴ μόνον τῶν προγεγραμμένων ἐνιαυτῶν τὸν ἀριθμὸν ἀποδεικνύουσι πεπληρωμένον, ἀλλὰ καὶ μαρτύρων ἀξιοπίστων προσκληθέντων τὴν τῶν τρόπων τῶν ἰδίων προαίρεσιν καὶ δοκιμωτάτης ψυχῆς καὶ τῆς ζωῆς τὴν τιμότητα προαποδεικνύουσι. καὶ τὰς θηλείας δὲ ὁμοίως, ἔς τινὰς τῶν τρόπων ἢ κοσμιότης καὶ τῆς διανοίας ἢ ἀρετῇ παρατίθεται, ὅτε τὸν ὀκτωκαιδέκατον ἐνιαυτὸν

stis, frustra nunc, ut rursum ea quaestio in integrum restitutionis agitetur, desideratis: appellare enim debuistis, si vobis sententia displicebat. Sed si adhuc in ea aetate estis, cui subvenire solemus, tametsi non appellaveritis, appellandi ius vobis restituumus.

II. Cum in causa quadam pupilla restitutionem impetrare vellet, curatores eius, qui restitutionis iudicium agitarunt, victi sunt. Postea autem pubes facta viro se iunxit. Vir autem eius Imperatorem adiit, allegans, nova eam instrumenta habere, petebatque, ut causa restitutionis denuo agigaretur. Rescribit igitur ad maritum mulieris constitutio his verbis: Quoniam curatores pupillae victi sunt, cum in integrum restitui pupillam desiderabant, cum tamen novis defensionibus causam instrui posse dicas, adeant curatores uxoris tuae et petant, ut causam restitutionis agant: ut igitur, quod dicitur, restitutionis causam iterum non agi, tunc accipiendum sit, cum novae defensionibus copiam minor non habeat: nam si novis defensionibus munitus sit, ex hac constitutione iterum restitutionem petere potest.

III. In una eademque lite sive causa iteratum in integrum restitutionis auxilium, nisi novae defensiones proferantur, non iure peti, saepe rescriptum est.

TITULUS XXVII.

De his, qui veniam aetatis impetraverunt.

I. Eos, qui veniam aetatis impetraverunt, etiamsi minus idonee, hoc est, damnose res suas administrare videantur, in integrum restitutionis auxilium impetrare non posse, manifestissimum est: ne, qui cum his contrahit, principali auctoritate circumscriptus esse videatur.

I. Omnes adolescentes, qui honestate morum praediti paternam frugem sive substantiam patris, vel avorum patrimonia gubernare sive administrare cupiunt, et super hoc imperiali auxilio indigere coeperunt, ita demum hanc aetatis veniam petere et impetrare audeant, cum vicesimi anni metas impleverint: ita ut post impetratam aetatis veniam iidem ipsi per se principale beneficium allegantes sive notum facientes, non solum praescriptorum annorum numerum probent impletum, sed etiam testibus idoneis advocatis, morum suorum instituta atque animi probatissimi vitaeque honestatem prius edoceant. Feminas quoque similiter, quas morum honestas mentisque sollertia commendat, cum decimum octavum annum egressae fuerint, veniam aetatis impetrare sancimus. Sed eas propter pudorem ac verecundiam feminarum in coetu publico demonstrari testibus non cogimus: sed per-

h) Theod. huius constitutionis hanc habet epitomen: Καὶ γενικῶς καὶ ἀναντιρρήτως ὁ ἐλάττων ἐν τῇ ἀποκαταστάσει ἠττηθείς, ὅμως καὶ μετὰ τελευτότητα ἐκ καινῶν δικαιωμάτων ἀποκαθίσταται. εἰ δὲ τὴν πρώτην καταδίκην τέλειος ὢν ἔλαβεν, οὐκέτι αὐτῷ βοήθησον οὐδὲ τὰ καινὰ καὶ φανερά δικαιώματα. i) Cap. 3. totidem verbis habet Theod. k) Cap. 1. habet Theod. l) Theod. εἰ καὶ ἦττων. Lege ἦττον. m) Epitomen huius const. 2. et 3. C. II. 45. reperies in Lib. XXVIII. Basil. Tit. II. cap. 4.

ἐξέλθωσι, τὴν συγγνώμην τῆς ἡλικίας ἐξαίτεῖν θεσπί-
ζομεν. ἀλλὰ ταύτας διὰ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἀσχύνην τῶν
θηλειῶν ἐν συνόδῳ δημοσίᾳ φανεροῦσθαι τοῖς μαρτυ-
ροῦσιν οὐκ ἀναγκάζομεν· ἀλλὰ ληφθεῖσης τῆς ἐπὶ τῇ
ἡλικίᾳ συγγνώμης τοὺς ἐνιαυτοὺς μόνον ἀποδείκνυσθαι
διὰ μαρτύρων ἢ διὰ δικαιωμάτων, πεμπομένου παρ'
αὐτῶν προκουράτωρος, συγχωροῦμεν αὐταῖς· ἵνα καὶ
αὐταὶ ἐν ἅπασιν τοῖς πράγμασι τοιοῦτον δίκαιον ἔχουσιν^{η)},
ὅποιον τοὺς ἄρρενας ἔχειν προεγράψαμεν· οὕτω μέντοι,
ἵνα κτήματα δίχα ἐγγράφου ψηφίσματος μὴ ἐκποιῶσιν.
ἀλλὰ οἱ συγκλητικοὶ μὲν, οἱ λαμπρότατοι ἄνδρες ἐν τῇ
βασιλίδι πόλει διατρέβοντες, παρὰ τῇ ὑψηλότητι τῆς σῆς
(λέγει δὲ ταῦτα πρὸς τὸν ἑπαρχὸν τῆς πόλεως)· οἱ λοι-
ποὶ δὲ παρὰ τῷ πραιτώρι· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις
παρὰ τοῖς τοῦτων ἄρχουσι περὶ τῶν οἰκείων τρόπων καὶ
τῆς κοσμιότητος^{ο)} αὐτῶν διδασκέτωσαν. οὗτοι δὲ, οἱ
τινες ἐναντίαν τῆς μνημονευθείσης διατυπώσεως συγ-
γνώμην ἡλικίας^{π)} εἰλήφασιν, ἢ δικαιολογοῦνται ἔχειν,
γνωσκέτωσαν, ταύτην μηδεμίαν ἔχειν δύναμιν.

γ'. 4) Ἐκεῖνοις, οἱ τινες συγγνώμην τῆς ἡλικίας ἀπὸ
βασιλικῆς φιλοτιμίας εἰλήφασιν, ἢ μετὰ ταῦτα μέλ-
λουσι λαμβάνειν, μὴ μόνον ἐν ταῖς ἐκποιήσεσιν, ἀλλὰ
γὰρ καὶ ἐν τῇ ὑποθήκῃ τὸ ἐγγράφον ψηφίσμα ἔστω
χοριῶδες, ὡς περὶ ἐκεῖνοις, οἱ τινες οὕτω^{ι)} τῆς συγ-
γνώμης τῆς ἡλικίας ἠξιώθησαν· ἵνα ὁμοία εἴη ἐν τού-
τῳ τῷ μέρει ἢ τύχῃ τῶν ἐλαττόνων ἀπάντων, εἴτε
ἠτήθη, εἴτε καὶ μὴ ἡ τῆς ἡλικίας συγγνώμη.

δ'. 5) Ἐἴ τις τίποτε δοθῆναι ἢ γενέσθαι βουληθῆ
καὶ νομίμου ἡλικίας ποιήσεται^{κ)} μνήμην, ἢ οὕτως
ἀπολελυμένως^{λ)} εἴη τελείας ἡλικίας, ἐκείνην μόνην
τὴν ἡλικίαν νοητέαν εἶναι δοκεῖν βουλόμεθα, ἢ τις ἐκ
τοῦ δρόμου τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν συμπληροῦται,
οὐκ ἀπὸ βασιλικῆς εὐεργεσίας ἀποπληροῦται. καὶ κατ'
ἐξαιρέτον ἐν ταῖς ὑποκαταστάσεσιν ἦτοι ἀποκαταστάσε-
σιν^{μ)} τοῦτο νοεῖσθαι θεσπίζομεν.

TITULUS KH'.

Ἐὰν μείζων γενόμενος δεκτὸν οὐχί^{ν)}.

α'. Εἰ μεταξὺ ἐλαττόνων τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν
ἐγγράφως ἢ ἀγράφως γέγονε δίχα δόλου διαίρεσις, καὶ
τὴν πρότερον παρ' αὐτῶν γενομένην διαίρεσιν μετὰ
ταύτην τὴν ἡλικίαν βεβαίαν ἠγήσαντο, τοιούτοις, μεθ' ὧν
τῆς ἐνόμου γεγόνασιν ἡλικίας, τὸ μένειν καὶ αὐτὴν
ἀκέραιον χρῆ.

β'.^{ξ)} Τὰ αὐτὰ καὶ αὐτῇ^{ς)} τῇ προλαβούσῃ νομο-
θετεῖ λέγουσα, ὅτι^{ζ)} μετὰ τὸν εἰκοστὸν πέμπτον ἐνιαυ-
τὸν ἐκεῖνα, ἢ τινά^{α)} ἐλάττονι τῇ^{β)} ἡλικίᾳ ἔπραξας,
δεκτὰ ἀπεδέξω, καὶ ἐβεβαίωσας αὐτά, μάλιστα τὴν τού-
των ἀνατροπὴν ἐξαίτεῖς.

cepta aetatis venia annos tantum probari testibus vel
instrumentis, misso ab ipsis procuratore concedimus,
ut et ipsae in omnibus negotiis tale ius habeant,
quale mares habere praescripsimus: ita tamen, ut
praedia sine decreto in scripturam redacto non alien-
nent. Sed Senatores quidem clarissimi viri in regia
urbe commorantes apud sublimitatem tuam (haec au-
tem dicit Praefecto urbi), ceteri vero apud Praetorem:
in aliis autem provinciis apud earum Rectores
de suis moribus et honestate sua perdoceant. Hi
vero, qui contra memoratam dispositionem veniam aetatis
impetraverint aut habere allegent, sciant, eam
vim nullam obtinere.

III. Eis, qui veniam aetatis a principali clemen-
tia impetraverunt, vel postea impetraturi sunt, non
solum in alienationibus, verum etiam in hypotheca
decretum scriptum necessarium sit, sicut eis, qui
necdum veniam aetatis meruerunt: ut similis sit in
ea parte conditio minorum omnium, sive petita, sive
non sit aetatis venia.

L. 3.
C. II. 45.

IV. Si quis aliquid dari vel fieri voluerit et legi-
timae aetatis fecerit mentionem, vel sic absolute di-
xerit, perfectae aetatis, illam tantummodo aetatem in-
telligendam esse videri volumus, quae vigintiquinque
annorum curriculo completur, non ab imperiali bene-
ficio suppletur. Et praecipue in substitutionibus vel
restitutionibus hoc intelligi sancimus.

L. 4.
C. eod.

TITULUS XXVIII.

Si maior factus ratum habuerit.

I. Si inter minores quinque et viginti annis vel
scriptura interposita, vel sine scriptura facta sine
dolo divisio est, et antea factam divisionem post
hanc aetatem, id est, postquam aetatis legitimae facti
sunt, ratam fecerint, manere integram et ipsam de-
bere convenit.

L. 1.
C. II. 46.

II. Idem, quod superiore, et hac constitutione ca-
vetur, ut, si post vicesimum quintum annum ea, quae
in minore aetate gesseris, rata habueris eaque confir-
maveris, frustra rescissionem eorum postules.

L. 2.
C. eod.

η) Sic Fabr. Malim ἔχουσιν, aut pro ἵνα potius antea ὄντε. ο) κοσμιότητος lego pro κοσμιότητος, quod habet Fabr.
π) Sic lego pro ἡλικίᾳ, quod habet Fabr. ρ) Theod. cap. 3. epitomen hanc habet, sed in fine tit. 29. huius libri repositam:
Οὐ καὶ τοὺς συγγνώμην ἡλικίας ἀτήσαντας χωρὶς δεκτέου κολλούσων αἱ διατάξεις, τὰ ἀνήγητι πιπράσκων ἢ ὑποτιθέναι.
ρ) οὕτω legendum pro οὕτω, quod habet Fabr. σ) Cap. 4. habet Theod. τ) ποιήσεται Theod. Fabr. ποιήσεται. υ) Theod.
male ἀπολλυμένως. φ) Theod. ἀποκαταστάσει. ω) Index titulorum Coisl. addit: ὅπερ ἐν ἀφελικιότητι ἐπραξεν. χ) Cap. 2.
habet Theod. ψ) Theod. αὐτῇ. ζ) Pro ὅτι legendum videtur ὄντε, aut post ὅτι inserendum est. Ceterum ὅτι habent
Fabr. et Theod. α) Theod. addit ἐν. β) τῇ omittit Theod.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΘ'.

Ποῦ καὶ παρὰ τίνος ἡ διάγνωσις τῆς ἀποκαταστάσεως κινηθεῖη.

L. 1. α'. Τὴν παρὰ καθολικοῦ ἐξελεγχθεῖσαν ἀπόφασιν
C. II. 47. κατὰ νεώτερον ἢ τοῦ ἄρχοντος ἀπόφασιν ἀνατρέψειν οὐ δύναται. ἀλλ' ἐὰν ὅλως ἀποκατάσταισιν κατὰ ταύτης τῆς ἀποφάσεως θέλη λαβεῖν ὁ νεώτερος, βασιλεῖ προσερχέσθω· αὐτὸς γὰρ μόνος τῶν ὀκλειῶν καθολικῶν τὴν ἀπόφασιν δι' ἀποκαταστάσεως ἀνατρέψειν δύναται.

L. 2. β'. ε) Νέος διαλυσάμενος ἐπὶ τινι αἰτία κατέβαλε
C. eod. τὰ ἀπὸ τῆς διαλύσεως καὶ μετὰ τοῦτο βούλεται δι' ἀποκαταστάσεως ἀναλαβεῖν τὰ ἐπὶ τῇ διαλύσει καταβληθέντα. νομοθετεῖ οὖν ἡ προκειμένη διάταξις, παρὰ δ) τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης αἰτῆσαι τὸν νέον τὴν ἀποκατάστασιν τῶν παρ' αὐτοῦ καταβληθέντων, ἐν ἧ ε) τὴν κατοικίαν ἔχει ὁ μετὰ τοῦτον διαλυσάμενος.

L. 3. γ'. Ὅποτε γινώσκωμεν, εἶναι ἀμφισβητηθῆν ἡ) περὶ
C. eod. τῶν ἀποκαταστάσεων, αἱ τινες εἰς ἀκέραιον αἰτοῦνται, εἴτε μόνον παρὰ τῷ δικαστῇ, ἢ τινι δικαιοδοσίᾳ τίς ἐστι, κρίνεσθαι αὐτὰς χορῆ, εἴτε καὶ παρὰ χαμαιδικαστῇ, εἴτε ταύτας ἐλάττωτες τῶν ἐκκοσιπέντε ἐνιαυτῶν αἰτήσουσιν, εἴτε μείζονες, καθόπερ ταῖς προτέροις διατάξεσιν εἴτε παλαιοῦ νομίμου, εἴτε ἡμετέροις πεφανερωταί· θεωροῦμεν, μὴ μόνον παρὰ τοῖς δικασταῖς πρὸ βήματος τὰς τοιαύτας τῆς δίχης διαγνώσεις προτιθέσθαι, ἀλλὰ καὶ παρ' ἐκείνοις τοῖς δικασταῖς, οὓς ἡ βασιλικὴ δέδωκε μεγαλειότης, ἧτοι τῆς ἡμετέρας πολιτείας διοικηταί, ἢ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει, ἢ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις· ἵνα δόξῃ αὐτὸς, ὅστις τὸν δικαστὴν ἀφώρῃσιν, ὡς αὐτὸς πρὸ βήματος διαγινώσκων καὶ τὴν εἰς ἀκέραιον δοῦναι ἀποκατάστασιν, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῆς κρίναι. οὕτως γὰρ οὐκ ἐστὶν δυσχερὴς ἢ τῶν αἰτίων κρίσις. ἀλλ' ἵνα μὴ τις οὕτως διακεχυμένως τὴν ἔννοιαν τῆς ἡμετέρας διατάξεως ἐκλύσῃ τολμήσῃ, ἵνα καὶ παρὰ τοῖς δικαστοῦ τάξιν ἀναδεξαμένοις ἢ διαγνώμοσιν ἀπὸ κοινῆς γνώμης αἰρεθεῖσιν, ἢ παρὰ ἐκείνοις, αἱ τινες δίδονται παρὰ δικαστῶν, οἵπερ ἰδίαν δικαιοδοσίαν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ μόνον ἐνχέρειαν τοῦ δικαίου, νομίση τὴν τοιαύτην ἐκτενεσθαι διάταξιν· ὅποτε τοῦτους γενικῶς βουλόμεθα τὰς τοιαύτας δίχας διαλύειν, αἱ τινες ἢ φανερῶς διοικήσεως, ἢ τινι καὶ δικαιοδοσίᾳ προσπέπηγε, προτεταγμένοι εἰσὶν, ἢ ἐξ αὐτῶν εἴησαν δεδομένοι· καὶ πολλῶν πλέον, ἐὰν ἐκ τῆς ἡμετέρας καθορισθεῖσας ἀφορισθεῖσα αὐτοῖς ἢ τῶν αἰτιῶν εἴη ἀκρόασις. ἀλλ' ἵνα μηδὲν παντελῶς ἀμφισβητηθῶν καταλειφθεῖη, καὶ τοῦτο ὀφείλειν προστεθῆναι κρίνομεν· ἵνα ἐκείνοις μόνον, οὓς ἀνωτέρω ἠριθμήσαμεν, ἐξεῖη περὶ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως διακρίνειν· εἴτε τοῦτο ἰδικῶς αὐτοῖς εἴη ἐπιτραπέν, ὅπερ καὶ τοῖς παλαιοῖς οὐκ ἦν ἄγνωστον· εἴτε γενικῶς δικασταὶ δοθέντες εἴησαν· ἢ ἐπὶ ἄλλαις μὲν αἰτίαις, ἐπέπεσε δὲ τις ἐτήσις ἀποκαταστάσεως.

c) Cap. 2. habet Theod. Quae Theod. addit: σημειώσαι, ὅτι ἐστ' ὅτε οὐ διὰ τὸν νέον τῆς ἡλικίας ἤθελεν ἀνατρέψειν τὴν διαίτησιν, ἀλλ' ἵνα βίαν ὑπομνησθῆναι, ἢ καὶ ἀπὸ πλαστῶν δικαιωμάτων γεγονῆναι τὴν διαίτησιν· οἷσας δὲ ἀπὸ τῶν ἐρημέτων ἐν τῷ τετάτῳ τίτλῳ τοῦ δευτέρου βιβλίου, ὅτι οὐ μόνον οἱ νεώτεροι, ἀλλὰ καὶ τέλειοι ἄνθρωποι καὶ τὰς κατὰ πρόβον γενομένας διαλύσεις, καὶ τὰς ἀπὸ πλαστῶν δικαιωμάτων δύνανται ἀνατρέπειν: interpretationis locum obtinere videntur. d) παρὰ recte addit Theod. Deest apud Fabr. e) ἐν ἧ λέγο cum Theod. Fabr. male ἐν ῶ, f) ἀμφισβητηθῆν lego pro ἀμφισβηθῆν, quod habet Fabr.

TITULUS XXIX.

Ubi et a quo cognitio restitutionis agi-
tanda sit.

I. Sententiam a Catholico latam contra minorem sententia Praesidis rescindere non potest. Sed si omnino minor restitutionem adversus hanc sententiam impetrare velit, Principem adeat: ipse enim solus sententiam Catholicorum suorum per restitutionem rescindere potest.

II. Cum minor de causa quadam transegisset, ea solvit, quae transactione comprehensa erant, et postea transactionis causa soluta per restitutionem recuperare vult. Haec igitur constitutio sancit, ut minorum, quae solvit, restitutionem apud Praesidem eius provinciae, in qua domicilium habet is, qui cum eo transegit, petat.

III. Cum scimus, esse dubitatum de restitutionibus, quae in integrum postulatur, sive tantummodo apud iudicem, cui aliqua iurisdictionis est, examinari eas oportet, sive etiam apud pedaneum iudicem, sive eas minores vigintiquinque annis petierunt, sive maiores, secundum quod anterioribus sanctionibus vel veteris iuris, vel nostris declaratum est: sancimus, non solum apud iudices pro tribunali huiusmodi causae cognitiones proponi, sed etiam apud eos iudices, quos Augusta dederit maiestas, aut reipublicae nostrae administratores, vel in hac regia civitate, vel in provinciis: ut videatur ipse, qui iudicem destinaverit, utpote pro tribunali cognoscens et in integrum dare restitutionem, et causas eius examinare: sic etenim non difficilis erit causarum examinatio. Sed ne quis ita effuse intellectum nostrae constitutionis audeat trahere, ut etiam apud compromissarios iudices vel arbitros ex communi sententia electos, vel apud eos, qui dantur a iudicibus, qui propriam iurisdictionem non habent, sed tantummodo iudicandi facultatem, putet eiusmodi extendi sanctionem: cum hos generaliter volumus tales causas dirimere, qui vel certae administrationi, cui et iurisdictioni adhaeret, praepositi sint, vel ab his fuerint dati: et multo magis, si a nostra maiestate delegata sit eis causarum audientia. Sed ne quid penitus dubitandum relinquatur, et hoc addendum esse censemus, ut his tantum, quos supra enumeravimus, liceat de in integrum restitutione disceptare: sive hoc specialiter eis fuerit mandatum, quod et veteribus non fuerat incognitum, vel si generaliter iudices dati sunt, vel in aliis quidem causis, incidit autem quaedam quaestio restitutionis.

ΤΙΤΛΟΣ Λ'.

Περὶ ἀναλογιῶν τῶν β) γινομένων ἐν κρίσει
τῆς εἰς ὀλόκληρον η) ἀποκαταστάσεως.

α'. ι) Ὁ ἀποκαθιστάμενος κατὰ τινος πράγματος, ὡς περὶ ζημιουῦσθαι ἐξ αὐτοῦ οὐκ ὀφείλει, οὕτως οὐδὲ κ) κερδαίνειν. καὶ διὰ τοῦτο εἴ τι δήποτε λ) εἰς αὐτὸν περιέλθῃ, ἢ ἐξ ἀγορασίας, ἢ ἀπὸ πώσεως, ἢ ἐξ ἄλλου συναλλάγματος, καὶ ἀποκαθίσταται κατὰ τοῦτον μ) τοῦ συναλλάγματος ν), ὀφείλει ἀποδιδόναι τὰ ἐξ αὐτοῦ κερδανθέντα. εἰ δὲ καὶ παρενέβαλεν ἑαυτὸν, καὶ ὑπὲρ τινος χρέους ἀναδεξάμενος αἰτεῖ ἀποκατάστασιν, εἰς τὸν παλαιὸν χρεώστην τὸν ἐλευθερωθέντα ἐκ τῆς μεταθέσεως ο) τοῦ χρέους ὀφείλει ἀνανεοῦσθαι ἢ ἀγωγῇ τῷ δανειστῇ, καθ' οὗ τὴν ἀποκατάστασιν αἰτεῖ ὁ νεώτερος. καὶ ὅτε δὲ προσέρχεται κληρονομία, καὶ μετὰ τοῦτο ἀποκαθίσταται, εἴ τι ἐκ ταύτης τῆς κληρονομίας εἰς αὐτὸν περιήλθῃ, ὀφείλει ἀποκαθιστῆν. ἀλλὰ καὶ εἴ τι κατὰ δόλον γέγονεν αὐτοῦ ρ) περὶ ταύτην τὴν κληρονομίαν, τοῦτο αὐτὸν ς) παρέχειν συμπεριφέρει.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΑ'.

Καὶ διὰ προκουράτωρος αἰτίαν τ) τῆς εἰς ὀλόκληρον ἀποκαταστάσεως ζ) πράξαι δύναται δ).

α'. υ) Τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῷ τῆς ἀποκαταστάσεως δίκην ὁ νεώτερος δύναται καὶ δι' ἐντολῆς πράττειν.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΒ'.

Εἰς ὀλόκληρον ἀποκαταστάσεως αἰτηθείσης, μῆτι καὶνότερον γένηται ν).

α'. ς) Ὅταν τις ἐκκαλέσθαι κατὰ ἀποφάσεως ἢ μὴ ἐκκαλέσθαι μὲν, αἰτήσῃ ω) δὲ ἀποκατάστασιν, πάντα ἐν τῇ οἰκείᾳ καταστάσει μένειν χρή, ἕως ὅτε τὸ πρῶγμα περαιωθῇ. τοῦτον ξ) δὲ φροντίδα ποιείσθω ἐκείνος, εἰς ὃν ἀνήκει τὸ περὶ τοῦτον ς) πρῶγμα.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΓ'.

Περὶ ἀποκαταστάσεως στρατιωτῶν, ἢ κακέινων τῶν διὰ πρῶγμα δημόσιον ἀπόντων.

α'. ζ) Ἐγνωμένον, ὅτι, ὡς περὶ οἱ ἐλάττωτες ἀποκαθίστανται, οὕτως καὶ οἱ στρατιῶται καὶ πάντες οἱ δι'

TITULUS XXX.

De reputationibus, quae fiunt in iudicio in integrum restitutionis.

I. Qui restituitur adversus negotium aliquod, sicut damno ex eo affici non debet, ita neque lucrari: et ideo quicquid ad eum pervenit, vel ex emtione, vel ex venditione, vel ex alio contractu, adversus quem restituitur, hoc debet restituere, quod ex eo lucri fecit. Sed etsi intervenerit et debito alicuius suscepto restitutionem petat, in veterem debitorem debiti translatione liberatum restitui debet actio creditori, adversus quem minor restitutionem petit. Sed et cum adiit hereditatem et postea restituitur, si quid ad eum ex hac hereditate pervenerit, restituere debet. Verum et si quid dolo eius factum est in ea hereditate, hoc eum praestare convenit.

L. 1.
C. II. 48.

TITULUS XXXI.

Etiam per procuratorem causam in integrum restitutionis agere quis potest.

I. Minor causam in integrum restitutionis sibi competentem etiam per procuratorem agere potest.

L. 1.
C. II. 49.

TITULUS XXXII.

In integrum restitutione postulata, ne quid novi fiat.

I. Cum quis a sententia appellaverit, aut non appellaverit quidem, sed restitutionem postulaverit, omnia in eodem statu manere debent, donec res finiat: idque curet is, ad cuius partes res pertinet.

L. 1.
C. II. 50.

TITULUS XXXIII.

De restitutione militum et eorum, qui reipublicae causa absunt.

I. Didicimus, ut minores restituantur, ita et milites et omnes, qui ex iusta et manifesta causa ab-

L. 1.
C. II. 51.

g) τῶν deest apud Theod. h) Theod. ἀκέραιον. i) Hoc caput totum habet Theod. Syn. p. 121. usque ad verba: καθ' οὗ τὴν ἀποκατάστασιν αἰτεῖ ὁ νεώτερος. k) Syn. δέ. Leuncl. in marg. οὐδέ. l) Fabr. addit ἐάν, quod Theod. omittit cum Syn. Revera supervacaneum est, si legis εἴτε δήποτε. Servari tamen potest ἐάν, si legis ὅτι δήποτε pro εἴτε δήποτε. m) τοῦτον deest in Syn. n) Verba καὶ ἀποκαθίσταται κατὰ τοῦτον τοῦ συναλλάγματος, quae habet Fabr. desunt apud Theod. o) Leuncl. in marg. Syn. διὰ τῆς μεταθέσεως. Textus Syn. τὰ τῆς μεταθέσεως. p) Theod. αὐτοῦ γέγονεν. q) Theod. αὐτό. r) αἰτίαν lego cum Theod. Fabr. αἰτία. s) Theod. τὴν ἀποκατάστασιν. Fabr. εἰς ὀλόκλη. τῆς ἀποκ. Sed transponenda erant verba. t) Index titulorum Coislilianus hanc inscriptionem exhibet: Ὅτι ὁ νεὸς καὶ διὰ προκουράτωρος τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῷ τῆς ἀποκαταστάσεως δίκην δύναται πράττειν. u) Hoc caput iisdem verbis exhibet Theod. v) Hanc inscriptionem exhibent index titulorum Coisl. et Fabr. Uterque tamen ἀποκατάστασις αἰτηθείσα (Fabr. αἰτηθείσα), quod ferri non potest. Emendavi ἀποκαταστάσεως αἰτηθείσης. Theod. eandem inscriptionem habet, quam titulo proxime praecedenti praeposuit: ὁ (leg. ὅτι) διὰ προκουράτωρος αἰτίαν εἰς ὀλόκληρον τὴν ἀποκατάστασιν πράξαι δύναται. w) Sic repusit cum Theod. pro αἰτήσῃ, quod habet Fabr. x) Theod. τοῦτον. Fabr. τοῦτο. y) Theod. τοῦτον. Fabr. τοῦτο. z) Cap. 1. habet Theod.

εὐλογον καὶ φανερὰν αἰτίαν ἀπολιμπανόμενοι ἀποκαθίστανται^{a)}. κακίνο δὲ ἔγνωμεν ἀνωτέρω ἐν τῇ τρίτῃ διατάξει τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου τίτλου τούτου τοῦ βιβλίου, ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τὸν παρελθόντα καὶ ὑπολιμπανόμενον χρόνον ἀνανεοί. ἔλθωμεν οὖν ἐπὶ τὸ προκειμένον. Βαλεριανός^{b)} τις οὕτω λεγόμενος κεντυρίων ὑπάρχων τὴν ἐροῦσασαν αὐτῷ διακατοχὴν οὐκ ἔφθασε λαβεῖν, ἀλλ' ἐτελεύτησεν. ὁ οὖν^{c)} τούτου κληρονόμος προσῆλθε βασιλεῖ, βουλόμενος αἰτῆσαι τὴν ἀποκατάστασιν, ὡς κληρονόμος ὑπάρχων τοῦ κεντυρίωνος. πρὸς τούτον οὖν ὁ βασιλεὺς ἀντιγράφει οὕτως· Ἐὰν Κούρτιος^{d)} Βαλεριανός^{e)} πρότερον ἐτελεύτησε, πρὶν τὴν διακατοχὴν λάβῃ^{f)}, ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ἐκ τοῦ^{g)} προσώπου τοῦ τελευτήσαντος τὴν τῆς ἀποκαταστάσεως βοήθειαν εἰσω ἐνιαυτοῦ ὀρισμένον τότε ὀρθῶς ἔξαιτεῖ, ἐὰν μετὰ τὸ παραδραμεῖν τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς ἡ διακατοχὴ κατεφέρετο, ἔτι ἐν τῇ στρατείᾳ ὑπάρχων ἐτελεύτησεν.

L. 2.
C. II. 51.

β'. Εἴτε^{h)} περὶ δεσποτεῖαν πράγματος ἀδικηθεῖ τις ἀπολιμπανόμενος διὰ δημόσιον πρᾶγμα, εἴτε χρονικὴν ἔχων κατὰ τινος ἀγωγὴν ἐκπέσοιⁱ⁾ τῆς ἀγωγῆς ἐν τῷ καιρῷ τῆς στρατείας αὐτοῦ, ἀρμόζει αὐτῷ μετὰ τὴν ἐπίναδον ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ὀρισμένου ἀποκατάστασις, δι' ἧς ἀνακαλεῖται καὶ τὰς ἀπολιμπανομένας^{k)} αὐτοῦ δεσποτείας καὶ τὰς ἀγωγάς, ὧν ἐξέπεσε διὰ τῆς τοῦ μακροῦ χρόνου παραγραφῆς· τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐδόκει.

L. 3.
C. cod.

γ'. Ἄπειρ ἡ προλαβοῦσα διάταξις γενικῶς περὶ πάντων τῶν^{m)} διὰ δημόσιον πρᾶγμαⁿ⁾ ἀποδημιούντων ἐνομοθέτησε, ταῦτα ἡ προκειμένη περὶ στρατιώτου νομοθετεῖ παρακλεινομένη. Εἴ τις ἐν καιρῷ τῆς στρατείας ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ στρατιώτου νεμηθεῖ πρᾶγμα, τοῦτο μετὰ τὸ παύσασθαι τὸν στρατιώτην διὰ τὴν στρατείαν ἀπέιναι, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ὀρισμένου, ἢ ἀνασχίζομένης τῆς διὰ χρήσεως κυριότητος, ἐὰν διὰ χρήσεως ἐκτίσαστο τὸ πρᾶγμα τοῦ στρατιώτου ὁ τοῦτο νεμόμενος, ἢ ἀναρουμένης τῆς τοῦ μακροῦ χρόνου παραγραφῆς, διεκδικεῖν αὐτὸ ἐπιτέρεται, καὶ μὴ δεῖ^{o)} ὑπὸ τοῦ νεμηθέντος καταβλάπτεσθαι. τὸ^{p)} οὖν^{q)} ἀποτέλεσμα τῆς διατάξεως, ὅτι οὐδὲ ἡ^{r)} διὰ χρήσεως κυριότητος προβαίνουσα, οὐδὲ ὁ^{s)} τῆς τοῦ^{t)} μακροῦ χρόνου παραγραφῆς περαιούμενος^{u)} χρόνος βλάπτει τὸν στρατιώτην, ἢ τὸν διὰ πρᾶγμα δημόσιον ἀπολιμπανόμενον, ἐὰν ἐντὸς ἐνιαυτοῦ οὐτιλίου^{v)} μετὰ τὸ παύσασθαι τῆς ἐκδημίας ἐναγάγη^{w)} περὶ αὐτοῦ.

L. 4.
C. cod.

δ'. Παλαιὸν νόμιμον ἡ διάταξις αὕτη λέγει, κείμενον ἐν τοῖς πρώτοις, νομοθετοῦσα οὕτως· Ἄγνωστὸν οὐκ ὀφείλει, ἐκείνων, οἱ τινες διὰ πρᾶγμα δημόσιον δίχα δόλου κακοῦ ἀπολιμπανόνται, ἐὰν ἀπόντες ἀνδρὸς ἀγαθοῦ δοκιμασίᾳ μὴ διεκδικῶνται, τὰ ὑπάρχοντα μόνον νέμεισθαι· τὴν δὲ διάπρασιν αὐτῶν εἰς ἐκείνον τὸν καιρὸν ἀναβάλλεσθαι, ἐν ᾧ παύονται διὰ πρᾶγμα δημόσιον ἀποδημεῖν.

L. 5.
C. cod.

ε'.^{x)} Ἦνίκα ὁ δημόσιος πιπράσκει τὸ τοῦ ἀνήβου πρᾶγμα, ἢ τὸ τοῦ διὰ πρᾶγμα δημόσιον ἀπολι-

sunt, restitui. Hoc quoque supra didicimus in constitutione tertia tituli vicesimi secundi libri huiusce, restitutionem tempus praeteritum et quod supererit, instaurare. Nunc ad id, quod propositum est, accedamus. Valerianus quidam centurio decessit, priusquam bonorum possessionem sibi competentem peteret. Heres igitur eius Principem adiit, restitutionem tanquam heres centurionis impetrare volens. Ad hunc igitur Imperator ita rescribit: Si Curtius Valerianus ante vita decessit, quam bonorum possessionem acciperet, heres eius ex persona defuncti restitutionem auxilium intra annum utilem tunc recte implorat, quum post exactos dies, quibus bonorum possessio deferebatur, in militia defunctus est.

II. Sive in rei dominio damnum passus sit, qui reipublicae causa abfuit, sive temporalem adversus aliquem actionem habens ea tempore militiae suae exciderit, intra annum utilem post reditum restitutio ei competit, per quam dominium, quo excidit, et actiones, quas amisit longi temporis praescriptione, revocat: hoc enim et veteribus placebat.

III. Quae superior constitutio generaliter de omnibus, qui reipublicae causa absunt, sanxit, eadem haec statuit de milite his verbis. Si quis tempore militiae ex bonis militis rem possederit, hanc, posteaquam miles militiae causa abesse desierit, intra annum utilem vel rescissa usucapione, si rem militis possessor usuceperit, vel amota longi temporis praescriptione, vindicare permissum est, neque a possessore eum laedi oportet. Summa igitur constitutionis haec est, neque usucapione, neque longi temporis praescriptione laedi militem aut reipublicae causa absentem, si intra annum utilem, postquam abesse desierit, agere coeperit.

IV. Haec constitutio vetus ius continet, quod extat in prima parte Digestorum, et haec sancit: Ignorare non debes, eorum, qui reipublicae causa sine dolo malo absunt, si absentes boni viri arbitrato non defendantur, bona tantum possideri: venditionem autem eorum in id tempus differri, quo reipublicae causa abesse desinunt.

V. Cum fiscus rem pupilli distrahit, vel eius, qui abest reipublicae causa, rerum dominis quadriennii

a) Haecenus Theod. Quae sequuntur inde a κακίνο δὲ ἔγνωμεν usque ad ἔλθωμεν οὖν ἐπὶ τὸ προκειμένον, desunt apud Theod. b) Haec rursus habet Theod. usque ad finem. c) Theod. γούν. d) Nomen Curtii a Codice Iustiniano alienum a Basilicorum compilatoribus additum est. e) Theod. addit κεντυρίων. f) Theod. λαβεῖν. g) τοῦ Theod. omittit. h) Theod. pro εἴτε male habet εἴρηται. i) Theod. ἐκπέση. k) Sic recte Theod. Fabr. ἀπολιμπανομένας. l) Cap. 3. totum in Syn. p. 117. m) τῶν deest in Syn. n) Syn. διὰ δημοσίον πρᾶγμα. o) Syn. pro μὴ δεῖ habet μηδέν. p) Inde a verbis τὸ οὖν ἀποτέλεσμα κ. τ. λ. usque ad finem cap. 3. habet Theod. Priora desunt apud eum. q) οὖν omittit Theod. r) ἡ deest in Syn. s) Theod. ἡ. t) τοῦ deest in Syn. u) Theod. περαιούμενη. Nihilosecius χρόνος legitur apud Theod. Ergo lectio apud eum corrupta sic restituenda est, ut eam exhibuit Fabr. v) Theod. pro οὐτιλίου habet τετραετοῦς, spectans ad L. 7. C. II. 53. qua Iustinianus annum utilem petendae in integrum restitutioni definitum in maiorum etiam, qui absentia vel simili impedimento laesi sunt, restitutione in quadriennium continuum mutavit. Syn. pro οὐτιλίου habet ὀρισμένον. w) Theod. ἐνάγη. x) Cap. 5. habet Theod. et Syn. p. 136.

πανομένου γ), μὴ ἀντικεῖσθαι τοῖς τοῦ πράγματος δεσπόταις τὸν τετραετῆ χρόνον, τὸν βεβαιούντα τὰς γινόμενας ὑπὸ τοῦ δημοσίου πράξεις ζ) τῶν ἀλλοτριῶν πραγμάτων.

ς'. Ἐδανείσασθαι τις παρὰ τινος μὴ στρατευόμενος, καὶ ὑπέθετο αὐτῷ πράγματα τινα ἐπὶ τῷ χρεῖ· μετὰ ταῦτα ἐστρατεύσατο· καὶ ἐτελεύτησεν ὁ δανειστής ἐπὶ τινι κληρονόμῳ. ἀλλ' ὁ τοῦ δανειστοῦ κληρονόμος, ἢ πάκτον ἔχων ἐπιτρέπον αὐτῷ τὴν τῶν ἐνεχύρων διάπρασιν, ἢ διὰ τὸ ἀπολιμπάνεσθαι τὸν χρεώστην προφάσει τῆς στρατείας αὐτοῦ μὴ δυνηθεῖς αὐτῷ παραγγεῖλαι, πέπρακε τὸ ἐνέχυρον· καὶ ἐπανελθὼν μετὰ τοῦτο ὁ στρατιώτης, ὁ καὶ χρεώστης, ἐξαίτε', τὴν προῦσιν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ ἀνατραπήναι, διὰ τὸ ἀπολιμπανομένου αὐτοῦ προαθῆναι τὰ προσήκοντα αὐτῷ πράγματα. καὶ ἀντιγράφει αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οὕτως· Ὅτι, ἐὰν ἦν ἰσχυρὰ ἐσχολάζεις τοῖς στρατιωτικοῖς πόνοις, οἱ κληρονόμοι τοῦ δανειστοῦ σου τὰ κτήματα τὰ αὐτοῖς ἔποκειμενα διεπώλησαν, δύνασαι προσελθὼν τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας αὐτῆσαι τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν, καὶ ἀναψηλαφωμένης τῆς πράξεως ἀναλαβεῖν τὰ κτήματά σου, προσφέρων δηλονότι τὸ χρέος. ἀλλ' ἐπειδὴ πολλάκις τὸ μὲν χρέος αὐτοῦ ἦν διακοσίαν νομισμάτων, τὸ δὲ ἐνέχυρον ἑκατὸν νομισμάτων ἐπέπρατο, ἄτοπον ἦν, τῷ ἀγοραστῇ τὰ ἑκατὸν νομίσματα λόγω τιμῆς δεδωκότι, διακόσια προσενεχθῆναι νομίσματα, ἐτήγαγεν ἢ διάταξις, ἢ τὸ τίμημα, ὃ δέδωκεν ὁ ἀγοραστής, προσενεχθῆναι αὐτῷ, ἐὰν ἔλαττον ἦν τοῦ χρέους τὸ τίμημα.

ζ'. Συνήλλαξέ τις πρὸς τινὰ μελῶν ὑπάρχων τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν, καὶ κατὰ μηδὲν τῷ συναλλάξαντι μεμψόμενος, ἐτελεύτησεν ἐπὶ νύκτι στρατιώτῃ. ὁ τοῦτον υἱὸς νομίσας, στρατιωτικὸν εἶναι προνόμιον τὸ δύνασθαι καὶ τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πεπραγμένα α) ἀνατρέπειν τὸν στρατιώτην, προσῆλθε βασιλεῖ τοῦτο αὐτὸ ἐξαίτων· πρὸς δὲ ὃν ὁ βασιλεὺς ἀντιγράφει οὕτως· Ὅσα παρὰ τοῦ πατρὸς πράττεται, οὐ πρέπει διὰ τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τῶν υἱῶν εἰς ἄκρω περιστασθαι. καὶ μάλιστα ὁπότε οὐδὲ τὸν πατέρα σου ἐν τοῖς πράγμασιν ἐτι περιόντα διαβεβαιούσαι μεμψόμενον περὶ τοῦ τοιοντοτρόπου συναλλάγματος.

η'. Εἴρηται ἤδη καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ ἰνστιτουτῶν, ὅτι οὐ δύναται δικαίῳ στρατιωτικῷ διαθέσθαι, εἰ μὴ μόνος ὁ ἐν ταξειδίῳ διάγων. κελεύει τοίνυν ἢ διάταξις, τοῦτους μόνους ἔχειν τὸ δίκαιον τῆς εἰς ἀκέραιον ἐποκαταστάσεως, καὶ τὸν ἐνιαυτὸν αὐτοῖς ψηφίσεσθαι τῆς ἀποκαταστάσεως, μεθ' οὗ παύσονται διάγειν ἐν φροσάτῳ β). Θεσπίζομεν, τοῦτοις μόνους, οἱ τινες ἐν ταξειδίῳ ἀπησχολημένοι εἶσιν, ἐκείνους μόνον τοὺς καιροῦς, οἱ τινες ἐν τῷ αὐτῷ ταξειδίῳ διατρέχουσι, τοῦτο μὲν ἐν φευκταῖς ταῖς παραγραφαῖς, τοῦτο δὲ καὶ ἐν αἰτηταῖς ταῖς ἀποκαταστάσειν αὐτοῖς βοηθεῖν· ἐκείνων τῶν καιρῶν, ἐν οἷς χωρὶς τῆς τοῦ ταξειδίου ἀνάγκης ἐν ἄλλοις τόποις, ἢ ἐν τοῖς ἰδίῳ οἴκοις διάγουσι, μηδαμῶς αὐτοὺς εἰς ἐκδικητέα τὰ μνημονευθέντα πρόνομια ὠφελούντων.

tempus, quod factas a fisco rerum alienarum venditiones confirmat, non obest.

VI. Quidam nondum militans ab aliquo mutuum pecuniam acceperat, eique debiti causa res quasdam obligaverat: postea militavit. Creditor vita functus est herede relicto. Heres autem creditoris, vel quod pactum habebat, quo ipsi pignorum distractio permittebatur, vel quod propter absentiam debitoris occasione militiae denuntiari ei non potuit, pignus distraxit. Cum postea miles idemque debitor rediisset, venditionem rerum suarum rescindi postulat, quod absente se distractae fuerint: eique Imperator sic rescribit: Si cum militaribus laboribus operam dares, creditoris tui heredes possessiones sibi obligatas distraxerunt, potes adito Praeside provinciae in integrum restitutionem impetrare, retractataque venditione recipere possessiones tuas, oblato scilicet ante debito. Sed quia debitum eius ducentorum erat aureorum, pignus autem centum annis distractum fuerat, absurdum erat, emtori, qui centum aureos pretii nomine dederat, ducentos offerri aureos, et addidit constitutio, [vel pretium, quod emtor dedit, ei offerri, si pretium minus debito sit.

VII. Maior quidam annis vigintiquinque cum quodam contraxerat, et nullo modo de eo, quocum contraxerat, conquestus decessit, filio milite relicto. Filius eius cum existimaret, militare privilegium esse, ut miles ea, quae a patre gesta essent, revocare posset, Principem adiit hoc ipsum postulans: ad quem Princeps ita rescribit: Quaecumque a patre geruntur, non decet pro disciplina militari a filiis in irritum devocari: praesertim cum nec patrem tuum in rebus humanis agentem affirmes conquestum fuisse super eiusmodi contractu.

VIII. Iam dictum est et in secunda Institutione, non posse iure militari testari, nisi eum, qui in expeditione occupatus sit. Iubet igitur constitutio, eosdem tantum in integrum restitutionis ius habere, et annum restitutionis eis computari, postquam desierint in castris esse. Sancimus, his solis, qui in expeditionibus occupati sunt, ea tantummodo tempora, quae in eadem expeditione percurrunt, tam in exceptionibus declinandis, quam in petendis restitutionibus eis opitulari: illis temporibus, per quae citra expeditionis necessitatem in aliis locis vel in suis aedibus degunt, minime eos ad vindicanda memorata privilegia adiuvantibus.

γ) Theod. et Syn. addit ἢ ἕτερον τινὸς καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἀποκαινοῦναι δυνάμενον. Haec pro genuino Basilicorum textu habenda sunt, licet apud Fabrotum desiderantur. ζ) Theod. pro πράσις habet παραγραφός. α) Sic lego. Fabr. πεπραμένα. β) Hactenus cap. 8. iisdem verbis exhibet Theod.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΔ'.

Περὶ χρόνων τῶν εἰς ὀλόκληρον ἀποκαθιστά-
μένων ὧ καὶ τῶν ἡττόνων καὶ ἐτέρων τινῶν
προσώπων τῶν ἀποκαταστήναι δυναμένων εἰς
τὴν κληρονομίαν αὐτῶν.

L. 1.
C. II. 53.

α'. Ἐλάτων τις τῶν εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν ἐστρα-
τεύσατο, καὶ ἐν τῇ στρατείᾳ ὑπερέβη καὶ τὸν εἰκοστὸν
πέμπτον ἐνιαυτὸν καὶ ἄλλους πολλοὺς χρόνους. καὶ
ἐπαυθῶν τῆς στρατείας ἤθελεν ἀποκατάστασιν αἰτεῖν,
ἐφ' οἷς ἐν ἐλάττει ἡλικίᾳ περιεγράφη. ἀντέγραψεν οὖν
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οὕτως· Ὅτι ἐν ἔλω τῷ χρόνῳ τῆς
στρατείας ὁ τῆς ἀποκατάστασεως χρόνος οὐκ ἀνηλώθη
σοι, ἀλλ' ὅσον ἡμέλλες ἔχειν χρόνον μετὰ τὸν εἰκοστὸν
πέμπτον ἐνιαυτὸν εἰς ἀποκατάστασιν, τοσοῦτός σοι φυ-
λάττεται μετὰ τὸ ἀπολυθῆναι σε τῆς στρατείας, κατὰ
τὸν τοῦ νόμου λογισμόν.

L. 2.
C. cod.

β'. Ἐλάτων ἐν ἐλάττει τῶν κέ. ἐ) ἐνιαυτῶν ἡλι-
κία τελευτήσαντος, ἢ μετὰ τὸ πληρῶσαι μὲν τὰ κέ.
ἔτη, μήπω δὲ περαιωθέντος τοῦ οὐτίλλου ἐνιαυτοῦ τε-
λευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὑπεξοῦσιος αὐτῷ ἀνεφάνη
κληρονόμος. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ
ἐλάττου πατρὸς ἐτι ἔ) ἐλάττων ὑπάρχων τῶν κέ. ἐνιαυ-
τῶν, ἢ πληρῶσας μὲν ἑ) τοῦτον τὸν χρόνον, ἔχων δὲ
χρόνον περιλιμπανόμενον αὐτῷ εἰς τὸ αἰτεῖσαι δικαίῳ
κληρονόμῳ ἑ) ἀποκατάστασιν, ἐφ' οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ
περιεγράφη, ἐστρατεύσατο. καὶ δαπανήσας χρόνον πο-
λὸν περὶ τὴν στρατείαν, ἦλθε, βουλόμενος αἰτεῖσαι ἑ)
ἀποκατάστασιν, ἐφ' οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ περιεγράφη.
ἀντιγράψαι οὖν πρὸς αὐτὸν ἢ διάταξις οὕτως· Ἐάν
εἴσω τῆς ἐνόμου ἡλικίας ἢ ταύτης μὲν ἑ) πληρωθείσης,
μήπω δὲ παρελθόντος τοῦ χρόνου τοῦ πρὸς ἀποκατά-
στασιν ὄρισμένου, ὁ πατὴρ ὁ σὸς ἐτελεύτησε, καὶ σὺ
κληρονόμος αὐτῷ ἀνεφάνης, καὶ εἴσω τῶν κέ. ἐνιαυτῶν
τῆς σῆς ἡλικίας, ἢ μετὰ ταύτην μὲν τὴν ἡλικίαν, εἴσω
δὲ τοῦ χρόνου, ὅς πρὸς τὴν εἰς ἑ) ἀκέραιον ἀποκατά-
στασιν τῷ τελευτήσαντί σου πατρὶ περιλιμπάνετο ἑ),
τὸ ὄνομά σου ἐν στρατείᾳ δέδωκας, ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρ-
χίας μετὰ διαγνώσεως διὰ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκατα-
στάσεως ἐν τοῦ προσώπου τοῦ τελευτήσαντος ἑ) συν-
δραμεῖν σοι προνοήσει ὅ).

L. 3.
C. cod.

γ'. Ἐνεμήθη τις πρῶγμα διαφέρειν ἐλάττει τῶν
εἰκοσιπέντε ἐνιαυτῶν. ὁ δὲ ἐλάττων ἐστρατεύσατο. καὶ
μετὰ τὴν στρατείαν προσῆλθε βασιλεῖ, δεόμενος, μηδὲν
ἀδικηθῆναι, ἐξ ὧν ὁ ἕτερος ἐνεμήθη τὸ προσῆμον αὐτῷ
πρῶγμα, εἰ καὶ ἐφ' ἄσθεν ἐκεῖνος πληρῶσαι τὴν διὰ χρῆ-
σεως κυριότητα. πρὸς τοῦτον οὖν ἀντιγράψαι ὁ βασι-
λεὺς οὕτως· Ἐάν ἐτι ἐλάττων ἐπύρχης τῶν εἰκοσιπέντε
ἐνιαυτῶν, ἢ νῦν μὲν μεῖζων ὑπάρχεις, ἐτι δὲ ἐλάττων
ὑπάρχων ἐστρατεύσω, τὸ συναπιῶς καὶ ἀδιακόπως φυ-
λάττεσθαι σοι τὴν τῆς ἀποκατάστασεως εὐεργεσίαν οὐ
συγχορεῖ διὰ τὴν διὰ χρήσεως δεσποτείαν ἀδικηθῆναι.

L. 4.
C. cod.

δ'. Ὡς περὶ οἱ τῶν ἐλαττόνων κληρονόμοι τὴν ἀρ-
μάσαν τοῖς τελευτήσαντι ἀποκατάστασιν ἔχουσι,
οὕτως καὶ οἱ τῶν διὰ πρῶγμα δημόσιον ἀπολιμπανόμε-

TITULUS XXXIV.

De temporibus eorum, qui in integrum
restituuntur, tam minorum, quam aliarum
quarundam personarum, quae in hereditatem
eorum restitui possunt.

I. Minor quidam annis vigintiquinque militaverat,
et durante militia tam annum vicesimum quintum,
quam plures alios egressus erat. Cum militia rediis-
set, restitutionem petere volebat eorum nomine, qui-
bus in minore aetate circumscriptus fuisset. Ei igitur
Imperator hoc modo rescripsit: Toto militiae
tempore restitutionis tempus tibi ademptum non est,
sed quantum tempus post quintum et vicesimum an-
num habere ad restitutionem debebas, tantum tibi su-
perest, postquam militia dimissus es, iuxta rationem
iuris.

II. Patre intra minorem XXV annis aetatem vel
etiam post impletos vigintiquinque annos, nondum
autem exacto utili anno, mortuo, filius eius in pote-
state ei heres extitit. Et filius quidem idemque heres
patris minoris, cum adhuc minor XXV annis esset,
aut hanc aetatem quidem implevisset, superesset au-
tem ei tempus ad petendam restitutionem iure here-
dis, in quibus pater eius circumscriptus fuerat, mili-
tariae nomen dederat. Cumque longum tempus in mi-
litia transegisset, venit, restitutionem adversus ea
petere volens, in quibus pater circumscriptus fuerat.
Ei igitur constitutio in hunc modum rescribit: Si
intra legitimam aetatem, vel ea impleta, nondum au-
tem exacto tempore ad restitutionem praestituto pater
tuus in fata concessit, tuque ei heres extitisti, et intra
XXV annos, vel post eam aetatem intra id tempus,
quod ad in integrum restitutionem patri tuo defuncto
supererat, nomen tuum militiae dedisti, Praeses pro-
vinciae causa cognita per in integrum restitutionem
ex persona defuncti subvenire tibi providebit.

III. Possidebat quis rem ad minorem vigintiquin-
que annis pertinentem: minor autem militiae nomen
dederat. Militia functus Imperatorem adiit postu-
lans, ne damnum pateretur ex eo, quod alius rem ad
se pertinentem possideret, licet ille usucapionem an-
tea implevisset. Ei igitur in hunc modum Imperator
rescribit: Si intra annos vigintiquinque adhuc con-
stitutus es, vel nunc maior quidem existis, sed cum
adhuc minor esses, militiae nomen dedisti, continuo
et sine interruptione servatum tibi restitutionis bene-
ficium non patitur per usucapionem te damno affici.

IV. Sicut minorum heredes restitutionem, quae
defunctis competebant, habent, ita et eorum, qui rei-
publicae causa absunt, successores in restitutionem

e) ἀποκαθισταμένον merito addit index titulorum Coisl. Deest apud Fabr. et Theod. Ceterum male Graeci inscriptionem tituli reddiderunt; maxime claudicat illud τῶν ἀποκαταστήναι δυναμένων εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτῶν. d) Cap. 2. totum habet Theod. e) Theod. εἰκοσιπέντε, hic et postea. f) Theod. ἐτι pro ἐτι. Male. g) μὲν, quod deest apud Fabr. iure addit Theod. h) Theod. κληρονόμῳ. i) αἰτεῖσαι deest apud Theod. k) μὲν addit Theod. Deest apud Fabr. l) εἰς Fabr. Deest apud Theod. m) Theod. περιλιμπάνετο. n) τοῦ τελευτήσαντος deest apud Theod. o) Theod. προνοεῖ.